

Rapla Vallavalitsus

RAPLA VALLA
EELARVESTRAATEEGIA 2020 - 2023

Sisukord

Sissejuhatus	3
Eelarvestrateegia olemus.....	3
Majandusprognoos.....	3
Ülevaade Rapla valla majanduslikust arengust.....	4
Põhitegevuse tulude prognoos	5
Põhitegevuse kulude prognoos.....	7
Põhitegevuse tulemi prognoos	9
Investeeringustegevuse eelarveosa	9
Eelarve tulem	11
Finantseerimistegevuse eelarveosa	11
Likviidsete varade eelarveosa	13
Ülevaade valitseva mõju all olevatest üksustest	13
Finantsdistipliini tagamise meetmete täitmine ja konsolideeritud näitajad	14
Kokkuvõte	15
Eelarvestrateegia koondtabelid Rahandusministeeriumile esitatavatel vormidel	15

Sissejuhatus

Eelarvestrateegia olemus

Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan, mis seob valla prioriteetid, vajadused ja võimalused ning annab rahalised orientiirid kavandatud tegevuste realiseerimiseks ning on volikogule ja vallavalitsusele alusmaterjaliks järgmise aasta vallaelarve koostamiseks. Valla eelarvestrateegia elluviimine toimub valitsemisala arengu- ja tegevuskavade kaudu.

Eelarvestrateegia koostatakse neljaks eesseisvaks eelarveaastaks; täpsustatakse kolme aasta kavasad tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest ning täiendatakse ühe aasta võrra. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele kohustuslik alates 2012. aastast.

Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse järgmistest põhiastetest: põhitegevuse tulude ja -kulude prognoosimine; valdkondade kulude proportsioonide arvestamine lähtuvalt prioriteetidest; investeerimis- ja finantseerimistegevuse vajaduse planeerimine; sõltuvate üksuste finantstegevuse olukord ja prognoos; finantsdistipliini täitmise tagamine.

Eelarvestrateegias 2020-2023 arvestatud põhimõtted: plaanid on konservatiivsed ja jätkusuutlikud - arvestatav eelarveline kate uutele tegevustele on prioriteetide ümberaatamine valdkondade siseselt ja valdkondade üleselt; eelarvedistipliini ja otsustusprotsessi selguse mõttes tehakse vajalikud strateegilised otsused eelarvestrateegia koostamisel kord aastas; **põhitegevuse kulude kasv on väiksem kui -tulude kasv ning eesmärgiks on valla omaosaluse (põhitegevustulemi) kasv, mis võimaldab järgnevatel perioodidel tagada laenu- ja intressimaksete tagasimaksed ja investeringute omaosaluse katmise. Investeeringuobjektide planeerimisel on prioriteetsed välisrahastusega projektid.**

Prognoosi eeldused: Rapla valla elanike arv püsib 13 000 inimese piires, maksumaksjate osakaal elanikkonnast pigem kahaneb aastast 2021; keskmise brutopalgaga ja intresside tulu kasv Rapla vallas ca 4% aastas; maamaksu laekumine jääb samale tasemele; tulud kaupade ja teenuste müügist ning majandamiskulud tõusevad vähemalt tarbijahinnaindeksi tõusu mahus; personalikulude tõusuks on planeeritud ca 2% aastas ja riigitoetuste maht jääb samale tasemele, va gümnaasiumi toetuste osa, mis on eelarve tulude ja kulude (personalikulu) osast välja viidud.

Eelarvestrateegia on aluseks järgneva aasta eelarve projekti koostamisel: kontrollnumbrite saamisel valdkondade põhiselt, tegevuskulude ja – tulude planeerimisel kulu- ja tululiikide lõikes; investeeringu- ja finantseerimiskava projekti kava.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud strateegia vormid, mis esitatakse hiljemalt 30. oktoobriks. Nendes kajastuvad strateegiaperioodi põhitegevuse tulemid, netovõlakooormuse määrad ja kohustuste kogusummad.

Majandusprognoos

Ülevaade majanduskeskkonnast on koostatud Rahandusministeeriumi kevadisele majandusprognoosile ning Eesti Panga 2019 majandusülevaadete kokkuvõtetele tuginedes.

Prognooside kohaselt järgnevatel aastatel majanduskasvu tempo aeglustub ning aeglustumise üheks põhjuseks on see, et majanduses napib vabu ressursse - ennekõike on tööjõupuudus. Eesti majanduse avatuse tõttu halvendab kasvuväljavaadet ka välisurgude kehvem seis. Tulevik on majanduse prognoosijatele viimase aasta jooksul positiivseid üllatusi valmistanud, sundides tulevikuväljavaateid ülespoole korrigeerima. Prognooside kohaselt on majandus lähiaastatelgi keskmisest paremas seisus. Samas on olemas oht, et majanduskasv aeglustub ootamatute sündmuste tõttu prognoositust kiiremini. Alguse võib see saada kaubandustingimuste halvenemisest ja tagasilöökidest välisurgudel (kaubandustõkked); samuti on mitmel pool maailmas kasvanud geopoliitilised pinged.

Toiduainete ja naftahindade hinnalanguste peatumine ning tõusutrend kiirendas alates 2017. aastast tarbijahindade tõusu. Edaspidi peaks inflatsioonitempo aeglustuma ning lähiaastatel võib oodata ca 2% lähedast inflatsiooni. Kiirema hinnakasvu peamiseks põhjuseks Eestis on kiirem kulude, eelkõige tööjõukulude kasv mis kergitab ennekõike teenuste, kuid ka kaupade hindu. Palgasurvega kaasneb hinnakasvu kiirenemise ja konkurentsivõime languse oht. Samas väheneb lähiperioodil maksutõusude mõju üldisele hinnakasvule.

Eesti tööturul püsib ka järgnevatel aastatel tööpuudus madal ja tööhõive on kõrge: tööturule on inimesi lisandunud ja tööotsijad on leidnud ka rakendust. Palgad tõusevad endiselt, kuid kasv on senisest aeglasem. Palku jääb survestama kahanev tööealine elanikkond, mis teeb ennekõike välisurule tootvatel ettevõtetel järjest raskemaks konkurentidega sammu pidada. Eesti alaliste elanike seas on tööhõive määr võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega väga kõrge, mis piirab hõive edasist kasvu. Hõive suurenemist Eestis toetab välismaalt värvatud tööjõud, mis pidurdab ka palgakasvu erasektoris. Mingil määral saab loota ka tagasipöörduvate eestlaste peale, kuid tagasi tulijad on harjunud põhjamaade palgatasemega, mis paneb ettevõtjaid eelistama võimalusel välistööjõudu.

Prognoositaval perioodil kasvab palgatulu ca 5%. Tööjõu nappus võib palgakasvu siiski kiirendada prognoositust enam. Töötuse määr hakkab tõusma ja prognoosiperioodi lõpuks võib jõuda 6% lähedale.

Tabel 1 Rahandusministeeriumi 2019.a. kevadise majandusprognoosi põhinäitajad

	2018	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
SKP reaalkasv	3,9	3,1	2,7	2,7	2,6	2,5
Tarbijahinnaindeks	3,4	2,1	2,2	2	2	2
Tööhõive kasv	0,9	0,9	0	-0,1	-0,2	-0,2
Tööhõive kasv (riskistsenaarium)	0,9	0,8	-0,3	-0,4		
Tööpuuduse määr	5,4	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7
Keskmine palk	1 314	1 398	1 471	1 544	1 621	1 701
Palga nominaalkasv	7,6	6,4	5,2	5	4,9	4,9
Palga nominaalkasv (riskistsenaarium)	7,6	6,3	4,4	4,8		

* prognoos

Ülevaade Rapla valla majanduslikust arengust

Rapla valla elanikkond moodustab Eesti elanike koguarvust ca 1%. Registriandmetel elas seisuga 31.12.2018. aasta Rapla vallas 13 303 elanikku. Rapla valla elanike arv väheneb. Elanikud liiguvad vallast välja, peamine sihtkoht on Tallinn; riigist välja liikumine on viimasel aastal pidurdunud. Suuremad muutused toimusid võrrelduna eelmise perioodiga vanuserühmas 19-64 eluaastat (arvuline koosseis vähenes 1%); kasvab üle 65. aastaste arv elanikkonnast. 2018. aasta ja eelmiste perioodide maksumaksjate arvud ei ole võrreldavad, sest 2018. aastast on maksumaksjate arvestuses lisandunud pangaintresside saajad. Registreeritud töötute arve vähenes Rapla vallas võrrelduna eelmiste perioodidega.

Tabel 2 Rapla elanike vanuseline koosseis ja muutused ajas

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	Muutus 2018/2017	Muutus 2018/2015	Muutus 2018/2017 %
Elanike arv kokku, sh	13 303	13 334	13 480	13 550	-31	-247	0%
<i>Lapsed 0-6 aastased</i>	962	944	977	998	18	-36	2%
<i>Noored 7 - 18 aastased</i>	1797	1 764	1 726	1 707	33	90	2%
<i>Tööealised 19 - 64</i>	7878	7 989	8 175	8 293	-111	-415	-1%
<i>Üle 65 aastased</i>	2666	2 637	2 602	2 552	29	114	1%
Maksumaksjate aasta keskmine arv	6477	6 170	6 157	6 166	307	311	5%
Registreeritud töötute arv Rapla vallas	282	287	304	327	-5	-45	-2%
Registreeritud töötute arv Rapla maakonnas	732	714	752	892	18	-160	2%

Valla elanikkonnast moodustavad lapsed (0-18) 20,7%: võrreldes eelmise perioodiga on osatähtsus suurenenud 0,3%; (riigis tervikuna 19,72%), tööealised (19-64) elanikud 59,2%; võrrelduna eelmise perioodiga osatähtsus vähenenud 0,7% (riigis tervikuna 60,9%) ja üle 65 aastased 20,0% (riigis tervikuna 19,3%).

01.01.2019.aasta muutus rahvastikuregistri seaduse muudatus elukoha registreerimise kannete osas, mille tulemusena eemaldati registrist inimesed, kelle elukoht on märgitud kohaliku omavalitsuse täpsusega. Registrisse jäid neist alles ja Eesti täpsusega vaid EL kodanikud, kellele on elamisluba antud. Rahvastikuregistri puhastamisega võib elanike arvu vähenedes kohalik omavalitsus kaotada laekuvat tulumaksu. Kuid olulisem on see, et elanikud ei saa edaspidi teenuseid ja ei saa valimistel osaleda.

Rapla vallas vähenes 138 isiku võrra rahvastikuregistris inimeste arv. Kui seisuga 31.12.2018. aasta oli elanike 13 303, siis 01.01.2019.aasta 13 165. 78% elukohata isikutest kuulub vanusegruppi 19 – 64 eluaastat, 55% on saanud ühendus ja elukoht on täpsustatud.

Kohalik omavalitsus	Elukohata isikud 2017, kelle elukoht läheb rahvastikuregistrist kustutamisele			Elukoha kustutamise mõju 2018.a kontekstis			Tasandusfondi ja tulumaksu muutus osatähtsus (% arvestuslikust kuluvajadusest)	Tulumaks ja tasandusfond kokku
	Isikute arv	sh mitte eesti kodanikud	Tulumaks elukohajärgsele KOV-le (11,6%)	Tasandus-fond	Tulumaks	KOKKU		
Rapla vald	208	12	58 905	17 306	81 126	98 432	1%	11 008 040

Strateegias on arvestatud, et lasteai-, kooli- ja hoolekandeametuse kohtade olemasolu võimaldab inimestel tööprotsessis osaleda ning vabaaja veetmise, sportimis- ja huvihariduse võimaluste suurenemine, elukeskkonna parendamine ning elamuehitus toob lähiajal Rapla valla piirkonda uusi elanike ja elanikkonna vähenemine pidurdub.

Tabel 3 Elanike vanuseline koosseis ja maksumaksjate osatähtsus elanikkonnast

	Eesti kokku 31.12.2018	%	Rapla maakond 31.12.2018	%	Rapla vald 31.12.2018	%
Elanike arv kokku, sh	1 359 742	100%	33 773	100%	13 303	100%
Lapsed alla 6 aastased	98 616	7,3%	2 395	7,1%	962	7,2%
Noored 7 - 18 aastased	169 541	12,5%	4 545	13,5%	1 797	13,5%
Tööealised 19 - 64	828 594	60,9%	20 199	59,8%	7 878	59,2%
Üle 65 aastased	262 991	19,3%	6 634	19,6%	2 666	20,0%
Maksumaksjate aasta keskmine arv	652 477	48,0%	16 092	47,6%	6 477	48,7%

Füüsilise isiku tulumaksu laekumist reguleerivad tulumaksuseadus ja füüsilise isiku tulumaksu kohalikele omavalitsusüksustele eraldamise kord. Valla peamise tuluallika, üksikisiku tulumaksu prognoosi aluseks on elanikkonna arv, millest vastavalt eelnevate perioodide arvestuste alusel saab planeerida maksumaksjate arvu. Elanikkonna struktuuris väheneb Rapla vallas hetkel kõige kiiremini tööealiste osatähtsus vanuses 19 - 64 aastat, sellest tulenevalt väheneb ka maksumaksjate arv järgnevatel perioodidel. Keskmiseks palga nominaalkasvu arvestamise aluseks on rahandusministeeriumi kevadprognoos. Tulumaksu prognoosimisel on arvestatud, et Rapla vallas võib aastatel 2020 – 2021 keskmine sissetuleku protsent olla veidi madalam, kuna suur osa töötajatest vallas on hõlmatud riigi- ja omavalitsusasutustes, kus järgnevatel perioodil plaanide kohaselt on aeglasem palgatõus. Planeeritav tulumaksu laekumise kasv järgnevatel aastatel on ca 4,7 %.

2019.aasta eelarves on planeeritud tulumaksu arvestuslik summa hetkel 170 213 euro võrra väiksem. Andmete täpsustamisega eelarve vastuvõtmise ja strateegia koostamise perioodil: suureneb arvestuslik maksumaksjate arv (93 maksumaksja võrra) ja tulumaksu eraldamise protsent suurenes 11,9%-lt 11,93% ni.

Tabel 4 Elanike ja maksumaksjate arv, keskmine sissetulek ja planeeritav tulumaksu laekumine 2017 – 2023.

	2017	2018	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
Elanike arv	13 334	13 304	13 173	13 147	13 120	13 094	13 068
Maksumaksjate arv*	6 170	6 477	6 568	6 568	6 561	6 548	6 535
Maksumaksjate arvu muutus	0,2%	5,0%	1,4%	0,0%	-0,1%	-0,2%	-0,2%
Väljamaksed füüsilistele isikutele*	83 369 040	89 538 048	96 602 242	101 142 547	105 588 268	110 540 569	115 725 143
Sissetulek inimese kohta kuus	1 126	1 152	1 226	1 283	1 341	1 407	1 476
Planeeritav sissetuleku kasv Rapla vallas	8,5%	2,3%	6,4%	4,7%	4,5%	4,9%	4,9%
Planeeritav sissetuleku kasv Eestis	7,1%	1,0%	6,4%	5,2%	5,0%	4,9%	4,9%
Tulumaksu laekumine*	9 800 723	10 863 931	11 524 647	12 066 306	12 596 680	13 187 490	13 806 010
Tulumaksu suurenemise maht		1 063 208	660 716	541 658	530 374	590 810	618 520
Tulumaksu laekumise kasv	4,0%	10,8%	6,1%	4,7%	4,4%	4,7%	4,7%
Tulumaksu eraldamise %*	11,60%	11,86%	11,93%	11,93%	11,93%	11,93%	11,93%
Maksumaksjate osatähtsus elanikkonnast	46,3%	48,7%	49,9%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%

Rapla valla tugevuseks võib lugeda ettevõtluse jätkusuutlikust ja maksumaksjate suurt osatähtsust elanikkonnast. Kuigi elanikkond vananeb on maksumaksjate osatähtsus kõrge st. jätkatakse töөлkaimist ka peale pensioniea saabumist. Viimastel aastatel on suurenenud hõive ka 16-24 aastaste vanuserühmas.

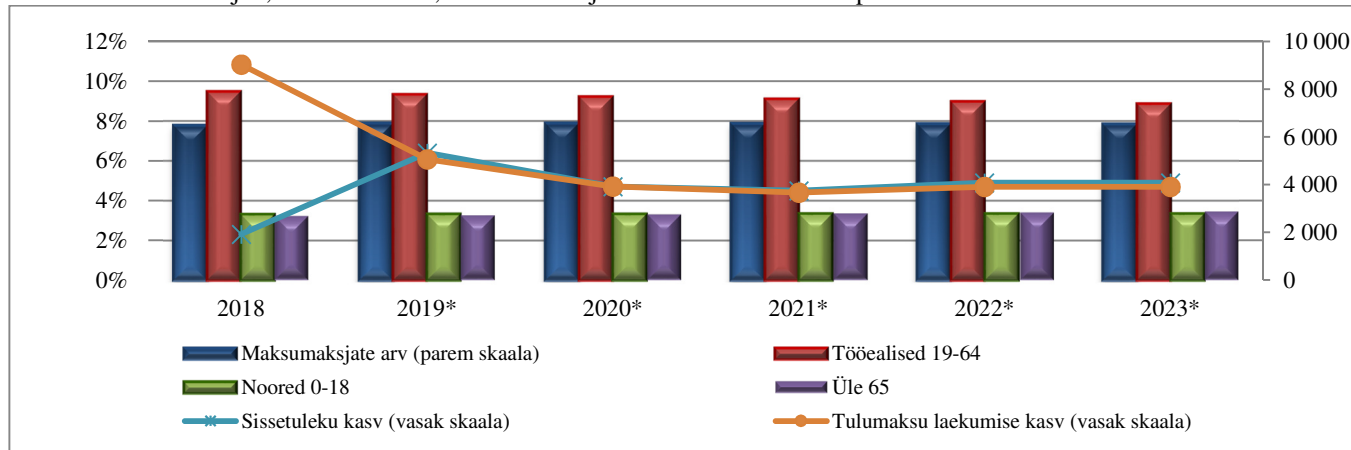
Põhitegevuse tulude prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: **maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused tegevuskuludeks, muud tegevustulud.**

Aastatel 2019 - 2023 kasvavad Rapla valla põhitegevuse tulud keskmiselt ca 2,6% aastas. Võrreldes 2019. aastaga kasvavad põhitegevuse tulud 2023. aastaks ligikaudu 2,1 miljonit eurot. Põhitegevuse tulude kasv tuleneb põhiliselt tulumaksu planeeritavast kasvust.

Füüsilise isiku tulumaks on Rapla valla peamine tuluallikas. Rapla vallas moodustab tulumaks ca 60 - 62% tuludest. Rapla valla tulubaas sõltub maksumaksjast ja tema sissetulekust. Rapla valla maksumaksja on kodanik, kes on registreeritud Rapla valla elanike registris 01. jaanuari seisuga. Rahandusministeeriumi andmetel oli 2018. aastal Rapla vallas keskmine maksumaksjate arv 6 477 maksumaksjat ja planeeritav maksumaksjate arv strateegia perioodi lõpuks 6 535 maksumaksjat ning keskmine sissetulekute kasv aastas ca 5%. Tulumaksu eraldise protsent on prognoositaval perioodil 11,93%. Elanikkond ei kasva oluliselt vaadeldaval perioodil ja maksumaksjate arv hakkab vähenema perioodi teisel poolel; planeeritav sissetulekute kasvu tõus langeb võrreldes eelnevate perioodidega; tulumaksu mahu kasv jääb poole miljoni euro piiridesse aastas (vt. tabel.4; joonis 1).

Joonis 1 Maksumaksjad, vanuserühmad, sissetulekute ja tulumaksu laekumiste planeeritud muutused 2018-2023

Maamaksu osas on arvestatud, et maksustatava maa maksumäär, mille kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu on tõstetud maksimum määradeni ja jääb vaadeldaval perioodil samale tasemele. Väheneb täiendavate soodustuste osatähtsus üldsummas.

Rapla vald kohalike makse kehtestanud ei ole ja eelarvestrateegia perioodil ei ole kavas ka kehtestada (reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, parkimistasu).

Kaupade ja teenuste müügist saadav tulu moodustab ca 8% põhitegevuse tuludest. Arvestatud on hariduse- ja huvialaasutuste õppetunde/arllemiste ning hoolekandeaasutuste, üüritulude ja kultuuriasutuste majandustegevuse laekumiste tõusuga *vähemalt* tarbijahinnaindeksi tõusu mahus aastas. 2020. aastast väheneb tulu Rapla Tervisekeskuse hoone renditulude osa (perearstid asuvad uuele rendipinnale 2019.aasta sügisest), 2 rühma õppevahendite tulu (Rapla Lastead Pääsupesa sulgemine) ja 2021. aastast väheneb arvllemiste tulu teiste omavalitsustega Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi kohatasu osas.

Tabel 5 Planeeritav tasandusfond (Rahandusministeeriumi abitabel)

Arvestuslikud tulud	2018	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
Tulumaks (üle kantud)	10 863 931	11 524 647	12 066 306	12 596 680	13 187 490	13 806 010
Arvestuslik maamaks (max määradega)	466 925	466 800	466 800	466 800	466 800	466 800
Elanikud kokku		13 303	13 147	13 120	13 094	13 068
Kulude parameetrid		2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
Laste arv vanuses 0-6		961	960	960	960	960
Laste arv vanuses 7-18		1 798	1 798	1 798	1 798	1 798
Laste arv vanuses 7-15		1 383	1 379	1 379	1 379	1 379
Tööeliste arv vanuses 19-64		7 878	7 703	7 656	7 610	7 564
Eakate arv vanuses alates 65		2 666	2 686	2 706	2 726	2 746
Hooldatavate ja hooldajateenusele suunatud täiskasvanute arv 2		202	202	202	202	202
Hooldajaga laste arv		6	6	6	6	6
Gümnaasiumiõpilaste arv munitsipaalkoolis		91	91	91	91	91
Tagamaalisuse koefitsient		1,57	1,57	1,57	1,57	1,57
3) Analüüsi tulemust						
	2018	2019	2020*	2021*	2022*	2023*
Arvestuslikud tulud kokku	-	10 774 571	11 531 024	12 157 148	12 695 757	13 252 810
Arvestuslikud kulud kokku	-	11 383 967	12 333 510	12 999 094	13 600 581	14 161 128
Tulu ja kuluvajaduse vahe	517 809	548 457	722 237	757 751	814 342	817 486
Ühinemisest tingitud vähenemise komp	11 383	11 383	11 383	11 383	11 383	11 383
Tasandusfond (tulude-kulude tasanduse osa)	529 192	559 840	733 620	769 134	825 725	828 869
Tasandusfond (väikesaarte osa)	0	0	0	0	0	0
TASANDUSFOND KOKKU	529 192	559 840	733 620	769 134	825 725	828 869
TULUMAKS	10 863 931	11 524 647	12 066 306	12 596 680	13 187 490	13 806 010
MAAMAAS (max määrades)	466 925	466 800	466 800	466 800	466 800	466 800
TULUBAAS KOKKU	11 860 047	12 551 287	13 266 726	13 832 614	14 480 015	15 101 679
kasv vs 2017	14%	21%	28%	33%	39%	45%

Rügi poolt eraldatavate sihtotstarbeliste püsitoetuste maht on arvestatud toetusfondi osas samas mahus nii tulude kui kulude poolel. 2022. aastast on toetusfondi vahenditest väljas Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi toetus. Tasandusfondi ligikaudse eraldise saab arvutada kasutades Rahandusministeeriumi kodulehel olevat abifaili. Täpsema prognoosi saamiseks on arvestatud elanike arvu muutustega arvestades eelneva perioodi (2018-2015) muutusi. Samuti tuleb arvestada, et kui

tulumaksu laekumine kujuneb planeeritust suuremaks, siis tasandusfondi eraldis väheneb. Lisaks sõltub tasandusfondi eraldis riigieelarves tasandusfondi arvatud vahendite kogumahust ning ka teiste KOV-de tulemustest (tasandusfondi peamine eesmärk on tasandada kohalike omavalitsuste omavahelisi võimalusi kulude tegemisel).

Saadavatest toetustest on olulisemad tasandus- ja toetusfondi eraldised ning Kultuuriministeeriumilt laekuv toetus raamatukogule. 2022. aastal on toetusfondi osa vähendatud strateegias Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi osas (õpetajate töötasu, toitlustus, õppevahendid). Tuludes ei kajastu järgneval perioodil: projektitoetused (suuremad Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi projekt), eraldatud sihtotstarbelised toetused, ühinemistoetuse maksed (viimane makse 2019).

Muudes tegevustuludes on kajastatud ressursitasud vee erikasutusest ja kohalike tähtsustega maardlate kaevandamisõiguste tasust, mis on planeeritud samas suurusjärgus eelneva perioodiga.

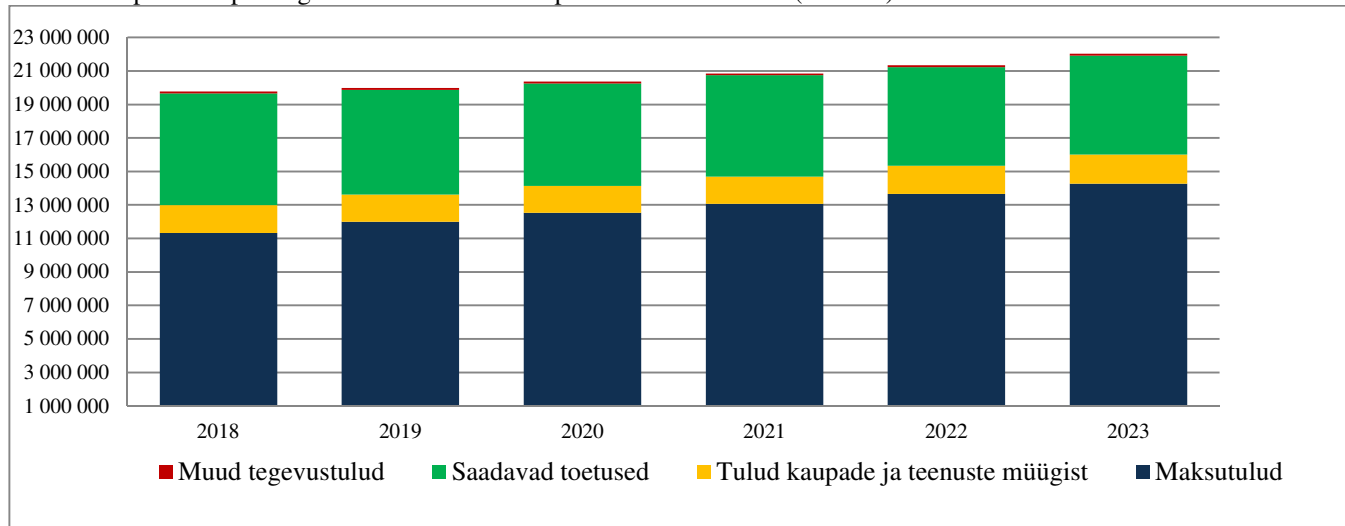
Eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 6 Põhitegevuse tulud perioodil 2018 – 2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku	19 769 817	19 991 935	20 372 841	20 855 329	21 340 111	22 035 894
Maksutulud	11 331 341	11 992 647	12 534 306	13 064 680	13 655 490	14 274 010
sh tulumaks	10 863 931	11 524 647	12 066 306	12 596 680	13 187 490	13 806 010
sh maamaks	467 411	468 000	468 000	468 000	468 000	468 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 658 262	1 629 235	1 602 493	1 618 198	1 676 415	1 737 064
Saadavad toetused tegevuskuludeks	6 664 894	6 258 053	6 124 042	6 059 951	5 895 196	5 911 290
sh tasandusfond (lg 1)	593 789	665 616	733 620	769 134	825 725	828 869
sh toetusfond (lg 2)	5 506 851	5 103 360	5 113 360	5 122 867	4 898 522	4 908 413
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	564 254	489 077	277 062	167 950	170 949	174 008
Muud tegevustulud	115 319	112 000	112 000	112 500	113 010	113 530

Põhitegevusetuludest ca 60 – 65 protsenti on maksutulud, 30 – 27 protsenti toetused ja 8 protsenti tulud kaupadest ja teenustest.

Joonis 2 Rapla valla põhitegevuse tulude struktuur perioodil 2018 - 2023 (eurodes)

Põhitegevuse kulude prognoos

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegiast tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi kulusid: **toetused tegevuskuludeks, muud tegevuskulud**.

Eelarvestrateegia perioodil (2019 – 2023) põhitegevuse kulude maht suureneb planeeritult ca 1,1 miljonit so ca 1,5% aastas (vt tabel 7). Tegevuskulusid katvate toetuste ja majanduskulude tõusu arvestuslikuks aluseks on tarbijahinnaindeksi planeeritav tõus (v.a. toetusfondiga seotud kulud). Strateegias on majanduskulude osas planeeritud suurem tõus majanduse- ja keskkonnavaldkonna tegevuskulude osas ca 3% aastas alates 2021. aastast. Personalikulude tõusu arvestuslikuks aluseks on 2021. aastast omavalitsuse eelarve vahendite osas rahandusministeeriumi prognoosist tulenev palga nominaalkasv, keskmiselt 5% aastas (vt. tabel 1). 2020. aastal on põhitegevuskulude arvestuslik tõus 0% (k.a. personalikulud) ja aastast

2021. on personalikulude arvestuslik tõus 3% valdkondades. Personalikulude kiirem tõus saab toimuda sisemiste ümberkorralduste arvel (koosseisude, juhtimiskulude üle vaatamine).

Valdkonna siseselt vahendite jaotuse ettepanekud tulevad valdkonna nõunikelt. Strateegias on arvestatud:

- ✓ Toetusfondi vahenditest arvestatavad töötasud 2019.aasta tasemel (õpetajate palgafond).
- ✓ Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi üleminek alates 2022. aastast: toetusfondi ja personalikulude vahendeid eelarve strateegiast väljas.
- ✓ Arvestatud arvlennu 25 õpilase hariduskulud lisaks (täiskasvanud õpe).
- ✓ Lasteaed Pääsupesa maja ja rapla tervisekeskuse hoone halduskulud arvestatud 2019.aasta lõpuni.
- ✓ 2020.aastast perepäevahoidu lisatud 32 lapse kulud, alates 2022.aastast 10 lapse kulud (nõuniku ettepanekud).

Toetusfondi vahenditest tasustatavad personalikulud on arvestustes 2019. aastaga samal tasemel. Personalikulude tõus aastatel 2020 - 2021. saab toimuda sisemiste ümberkorralduste arvel (koosseisude ja **tööaja kasutuse, juhtimiskulude, koormusnormide** üle vaatamine).

Põhitegevuskuludest moodustavad personalikulud ca 63%, **tõus järgneval perioodil sõltub majanduskeskkonnast ja poliitilistest otsustest**. Personalikulude tõus 1% võrra suurendab põhitegevuse kulusid **ca 125 tuhande euro võrra aastas**.

Kui riigi poolt kinnitav õpetajate alampalk tõuseb planeeritust kiiremini, siis tuleks võimalusel prioriteetid üle vaadata ja tagada personalikulude tõus ka valla finantseeritavates valdkondades. Samas personalikulude osakaal tegevuskuludest on suur ja kiire tõus hakkab pidurdama arengut, vähenevad majandus- ja korrashoiu/heakorradkulud ning eelkõige väheneb investeerimisvõimekus.

Võimalusel tuleks viia valla pedagoogiliste töötajate töötasud (lasteaia- ja huvihariduse õpetajad) võrreldavale tasemele riigi poolt määratud õpetaja töötasuga; tagada sotsiaaltöö ning teistes valla finantseeritavates valdkondades töötavate töötajate personalikulude tõus. Vaadata kõiki ametikohti palgasüsteemi osana, tistes personalikuludis kõigis valdkondades, kuid samas vaadata üle koosseisud ja koormused.

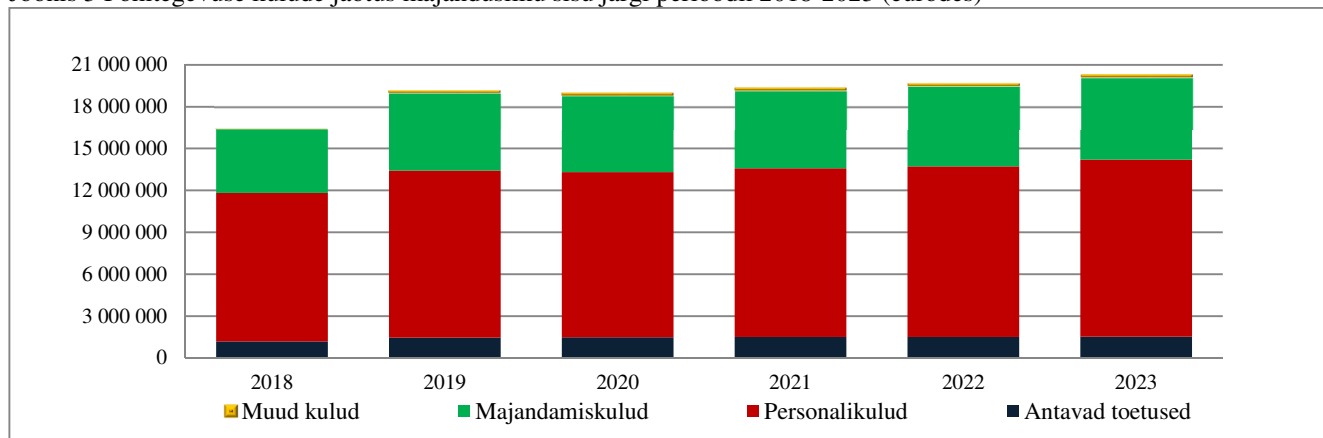
Eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud:

Tabel 7 Põhitegevuse kulude jaotus majandusliku sisu järgi perioodil 2018 – 2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse kulud kokku	16 463 422	19 148 377	18 984 943	19 334 133	19 639 191	20 257 581
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 191 180	1 454 242	1 488 285	1 512 497	1 495 629	1 520 841
Muud tegevuskulud	15 272 242	17 694 135	17 496 658	17 821 637	18 143 562	18 736 740
sh personalikulud	10 642 609	11 978 331	11 815 130	12 067 954	12 240 713	12 678 091
sh majandamiskulud	4 628 079	5 519 600	5 477 800	5 545 129	5 689 448	5 838 290
sh muud kulud	1 554	196 204	203 728	208 553	213 401	220 359

Põhitegevusekuludest ca 62 protsenti on personalikulud, ca 29 protsenti majandamiskulud, toetused ca 8 protsenti ja 1% reserv.

Joonis 3 Põhitegevuse kulude jaotus majandusliku sisu järgi perioodil 2018-2023 (eurodes)

Planeeritud personalikulude muutused strateegia perioodil: 2019. -2021 aasta ostetakse perepäevahoiu teenust 35-10 õpilasele; Rapla Lasteaed Pääsupesa personalikuludest üle viidud tugiteenused Rapla Lasteaed Kelluke koosseisu; 2022. aastast viidud strateegiast välja Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi personali- ja tegevuskulud, mis otseselt seotud õpilastega.

Majanduskulud ja valla toetused (v.a. riiklikud toetused) suurenevad vastavalt tarbijahinna koefitsiendi tõusule aastast 2021.

Reservfondi kulud on planeeritud aastatel 2020 - 2023 1% konkreetse aasta põhitegevustuludest.

Valla eelarvestrateegia elluviimine toimub valitsemisala arengu- ja tegevuskavade ja valdkonnas seatud prioriteetide kaudu. Rapla valla strateegilised ja prioriteetsed tegevused ja valdkondlikud eesmärgid ning nende saavutamiseks vajalikud tegevused aastatel 2018 – 2025 on olemas Rapla valla arengukava põhidokumendis.

Tabel 8 Põhitegevuse kulude jaotus valdkondade lõikes perioodil 2018 – 2023

	2018 tegelik	2019 kava	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava	Tõus 2020- 2023 summaliselt	Tõus 2020- 2023	Osatähtsus (2023)
Põhitegevuse kulud kokku	16 463 422	19 148 377	18 984 943	19 334 133	19 639 191	20 257 581	1 272 638	7%	100%
01 Üldised valitsussektori teenused	1 827 850	2 049 571	1 988 636	2 043 784	2 130 584	2 221 371	232 735	12%	11%
Reservfond	0	196 204	203 728	208 553	213 401	220 359	16 631	8%	1%
03 Avalik kord ja julgeolek	5 896	22 000	22 000	22 440	22 889	23 347	1 347	6%	0%
04 Majandus	302 900	351 000	351 000	361 440	378 884	397 178	46 178	13%	2%
05 Keskkonnakaitse	277 754	460 200	460 200	473 664	495 862	519 127	58 927	13%	3%
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	366 632	583 733	603 733	621 615	651 394	682 618	78 885	13%	3%
07 Tervishoid	28 056	74 437	94 637	96 530	98 460	100 430	5 793	6%	0%
08 Vaba-aeg, kultuur ja religioon	1 827 283	2 004 336	2 004 336	2 052 476	2 117 582	2 185 168	180 832	9%	11%
09 Haridus	10 144 517	11 419 641	11 354 775	11 510 871	11 531 089	11 850 450	495 675	4%	58%
10 Sotsiaalne kaitse	1 682 534	1 987 255	1 901 898	1 942 760	1 999 046	2 057 534	155 636	8%	10%

Põhitegevuse tulemi prognoos

Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Põhitegevusetulemi peab olema positiivne või võrduma nulliga. Strateegiaperioodi eesmärgiks on põhitegevuse tulude - kulude ülejäägi saavutamine määral, mis tagab laenu- ja intresside tagasimaksed ja võimaldab omaosaluse katmist planeeritavatele investeringutele. Strateegia perioodi aastatel kasvavad tulud ja ka põhitegevusetulemi positiivne väärtus, mis võimaldab tasakaalus või ülejäägiga eelarvet. Eesmärk on saavutada 10 protsendine omafinantseerimise võimekus.

Põhitegevuse tulemi eelarvestrateegia perioodil on kajastatud järgmises tabelis:

Tabel 9. Põhitegevuse tulemi perioodil 2018 – 2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku	19 769 817	19 991 935	20 372 841	20 855 329	21 340 111	22 035 894
Põhitegevuse kulud kokku	16 463 422	19 148 377	18 984 943	19 334 133	19 639 191	20 257 581
Põhitegevuse tulemi	3 306 395	843 558	1 387 898	1 521 196	1 700 920	1 778 313
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,20	1,04	1,07	1,08	1,09	1,09

Investeeringutegevuse eelarveosa

Strateegiaperioodil plaanitakse teostada 8,6 miljoni euro ulatuses investeeringuid. Investeeringutegevuse eelarve on kogu strateegia perioodi jooksul negatiivne ehk investeeringutegevuse kulud ületavad investeeringute saadavaid tulusid. Negatiivset investeeringutegevuse tulemit võimaldab positiivne põhitegevuse tulemi ja valla laenuvõimekus. Vaadeldaval perioodil kaetakse põhitegevusetulemiga laenu- ja intressi maksed ning osaliselt projektide omaosalus. 2020 -2023. aastal tuleb lisaks kaasata investeeringutegevuse negatiivse väärtuse katmiseks laenuvahendid 5,8 miljonit eurot.

Tabel 10. Planeeritav varade müük 2020 - 2023

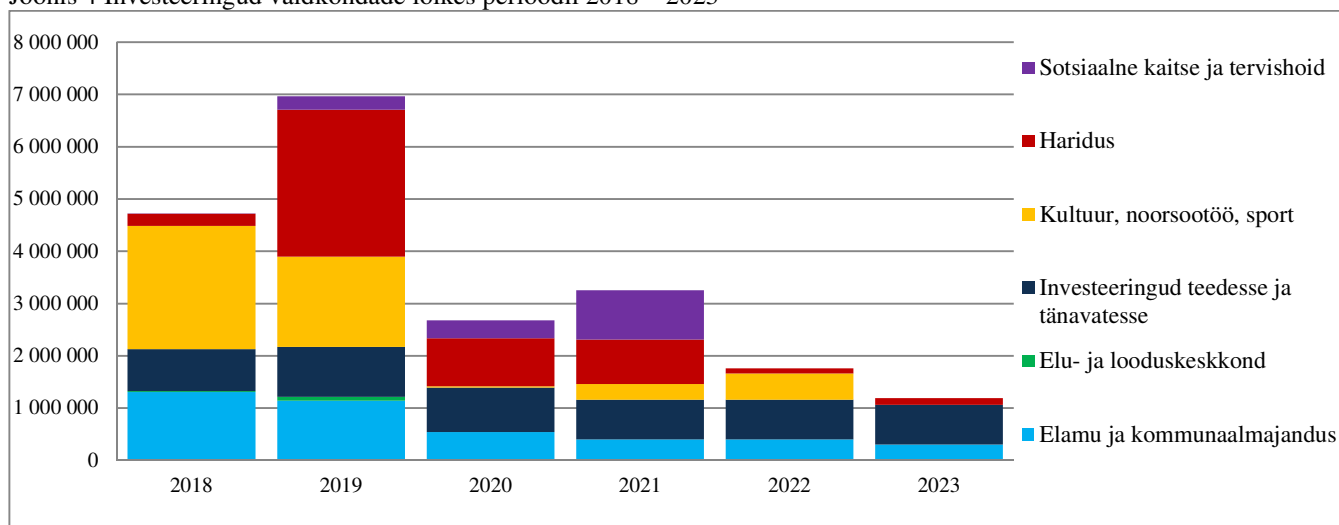
Objekti nimetus	Asukoht	Kataster	Kinnistu
Pääsupesa lasteaed	Rapla, Viljandi mnt 7	67001:006:0860	hoonestatud kinnistu
Rapla Tervisekeskus	Rapla, Lasteaia 12	67001:003:0017	hoonestatud kinnistu
Kinnistu	Alu, Aiaääre tee 3	66904:005:0149	tootmismaa
Kinnistu	Alu, Aiaääre tee 5	66801:001:0372	maatulundusmaa
Kinnistu	Purku, Mügri	65401:001:0358	tootmismaa
Kinnistu	Rapla, Veetorni tn. 3a	66801:001:0268	elamumaa

Tabel 11. Investeermistegevus perioodil 2018 - 2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Investeermistegevus kokku	-2 730 019	-4 470 117	-2 306 147	-3 025 998	-1 869 526	-1 380 484
Põhivara müük (+)	34 472	65 500	164 000	165 000	0	10 000
Põhivara soetus (-)	-4 671 736	-6 968 176	-2 680 900	-3 256 000	-1 760 000	-1 187 700
<i>sh projektide omaosalus</i>	-2 682 867	-4 489 439	-2 384 840	-3 044 940	-1 675 000	-1 187 700
Põhivara soetuseks planeeritav sihtfinantseerimine (+)	1 988 869	2 478 737	296 060	211 060	85 000	0
Finantstulud (+)	884	1 000	1 000	100	100	100
Finantskulud (-)	-33 384	-47 178	-86 307	-146 158	-194 626	-202 884

Käesoleva strateegia koostamise ajaks ei ole lõplikke otsuseid toetusvahendite eraldamise osas. Uute projektide reaalne nimekiri ja maksumus sõltuvad konkreetsetest rahastamise otsustest. Konkreetseid investeeringuobjektid eelarve strateegias aastateks 2020 – 2023 lähtuvad valla arengukavas toodud eelistustest ja *eelistatud on objektid, mille finantseerimiseks õnnestub saada toetusvahendeid.*

Joonis 4 Investeeringud valdkondade lõikes perioodil 2018 – 2023

Investeeringute kavas on majakarpide ehitus, teede ja tänavavalgustuse parendused - arvestatud ei ole lisanduvate püsikuludega ja vajaliku inventari soetusega, kui eespool ei ole tegevusvaldkonna all seda eraldi välja toodud.

Tabel 12. Planeeritavad investeeringud objektide lõikes 2020 – 2023. aasta

TEGEVUS	2 020	2 021	2 022	2 023	maksumus kokku 2020-2023	s.h. toetus	s.h. valla eelarvest
MAJANDUS, TEHNILINE TARISTU JA LOODUSKESKKOND	1 394 900	1 160 000	1 160 000	1 060 000	4 774 900	0	4 774 900
Teehoiukava	854 900	760 000	760 000	760 000	3 134 900	0	3 134 900
Elamuarenduspiirkondade toetus	300 000	300 000	300 000	200 000	1 100 000	0	1 100 000
Valla tänavavalgustuse rekonstrueerimine	140 000				140 000	0	140 000
Täiendav reserv hangete kallinemise katteks	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000	0	400 000
HARIDUS	920 000	850 000	100 000	127 700	1 997 700	0	1 997 700
Lasteaed Triinutare ja Kaiu Põhikooli rekonstrueerimine I etapp	675 000	790 000			1 465 000	0	1 465 000
Purku koolimaja küttesüsteemide renoveerimine				127 700	127 700	0	127 700
Rapla Lasteaed Päkapiikk (siseviimistlus)	60 000	60 000			120 000	0	120 000
Rapla Vesiroosi Kooli katuse ja fassaadi remont			100 000		100 000	0	100 000
Juuru Eduard Vilde Kooli rekonstrueerimistööde II etapp	170 000				170 000	0	170 000
Rapla Muusikakooli uue hoone eelprojekt	15 000				15 000	0	15 000
SOTSIAALVALDKOND	346 000	946 000	0	0	1 292 000	422 120	869 880
Rajatav Rapla Hooldekeskus (kontsessioonihange)		600 000			600 000	0	600 000
Rapla olemasoleva hooldekeskuse projekteerimine, energiatõhususe tööd	346 000	346 000			692 000	422 120	269 880
KULTUUR, SPORT, NOORSOOTÖÖ	20 000	300 000	500 000	0	820 000	170 000	650 000

Kunstmurukattega jalgpallistaadioni II etapp (parklad, juurdepääsud)			500 000		500 000	170 000	330 000
Lasteaia tn 5, Rapla (keskraamatukogu) renoveerimisprojekti koostamine renoveerimise I etapp (katus, avatäited)	20 000	300 000			320 000	0	320 000
KOKKU	2 680 900	3 256 000	1 760 000	1 187 700	8 884 600	592 120	8 292 480

Eelarve tulem

Eelarve tulem võrdub põhitegevuse eelarveosa ja investeerimistegevuse eelarveosa summaga. Negatiivne eelarvetulem näitab, et planeeritavate investeeringute omaosaluste katmiseks jääb vahendeid puudu ja vajadus on laenuvahendite järgi. Negatiivne eelarve tulem tuleb katta kas täiendava laenuga või likviidsete varade (raha jäägi) arvelt. Tehtavad investeerimiskulutused mõjutavad negatiivselt valla finantspositsiooni suurendades võlakoorumust, samas tuleb arvestada investeeringute sotsiaalmajanduslikku kasutegurit. Strateegia perioodi viimastel aastatel kasvavad planeeritavad tulud ja põhitegevustulemi positiivne väärtus, mis võimaldab kaasata valla oma vahendeid ning vähendada võetava laenu osa.

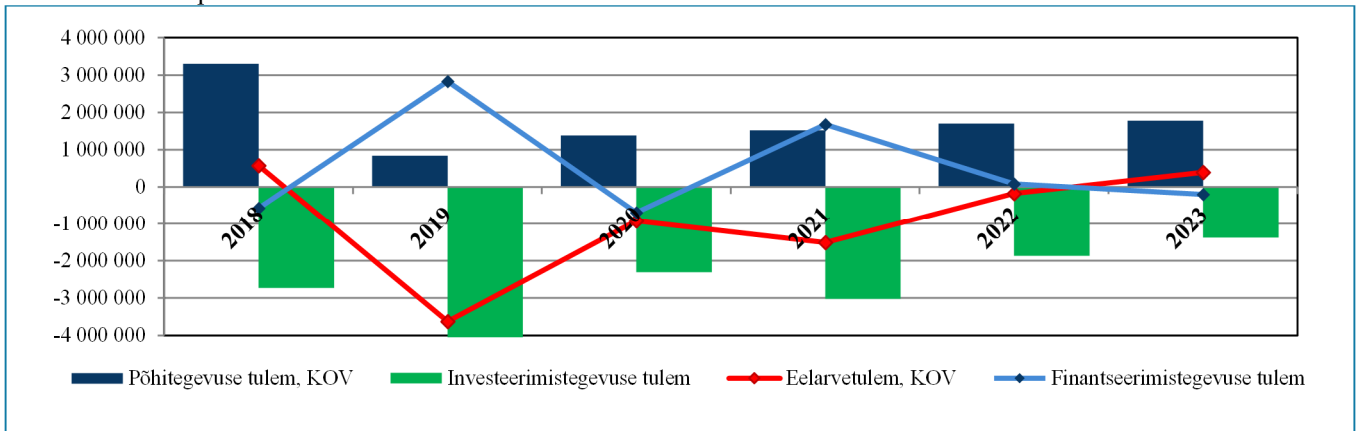
Finantseerimistegevuse eelarveosa

Finantseerimistehingud on eelarve tulemi katmiseks teostatavad finantstehingud (vt joonis 5). Valla kohustuste võtmine on üldjuhul konservatiivne. Laenumaht on olnud madal. Aprillis 2019. tuli teade, et Danske pank lahkub Baltimaade turult. Rapla vallas on neli kehtivat laenulepingut Danske pangas.

Tabel 13. Eelarve tulem ja finantseerimistegevus perioodil 2018-2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Eelarve tulem	576 376	-3 626 559	-918 249	-1 504 802	-168 606	397 829
Finantseerimistegevus	-568 724	2 828 149	-691 114	1 676 255	85 592	-198 290
Kohustuste võtmine (+)	0	3 300 000	100 000	2 400 000	1 000 000	700 000
Kohustuste tasumine (-)	-568 724	-471 851	-791 114	-723 745	-914 408	-898 290

Joonis 5 Tulemid perioodil 2018 – 2023

Rapla vallas on seisuga 31.12.2019 seitse kehtivat laenulepingut. Investeeringuid on plaanis lähiajal teostada oluliselt suuremas summas kui planeeritav põhitegevuse tulem võimaldab. Planeeritud on perioodil 2020 - 2023. aastal sõlmida olemasolevatele laenulepingutele lisaks kaks laenulepingut summas neli miljonit eurot. Uute võetavate laenude keskmiseks intressiks on arvestatud 3% aastas. Laenu on planeeritud ainult investeeringute omaosaluse katmiseks, laenude ja intresside tagasimaksed tasutakse põhitegevuse tulemist.

Tabel 13. Laenukohustused 2019 - 2023

	Aasta*		2019	2020	2021	2022	2023
Rapla vald (Danske)	2013	Põhisumma	60 674	60 674	60 674	60 674	60 674
		Intress	8 416	10 024	8 827	7 630	6 434
		Kohustuse jääk	535 955	475 281	414 607	353 933	293 259
Rapla vald (Danske)	2015	Põhisumma	173 340	167 070	167 070	167 070	167 070
		Intress	27 552	25 076	30 132	29 217	29 217
		Kohustuse jääk	1 933 129	1 766 059	1 598 989	1 431 919	1 264 849

Kaiu vald (SEB)	2016	Põhisumma	16 668	16 668	16 668	16 668	5 548
		Intress	691	508	333	155	12
		Kohustuse jääk	55 552	38 884	22 216	5 548	0
Raikküla vald (Danske)	2016	Põhisumma	44 000	44 000	29 333	0	0
		Intress	955	498	135	0	0
		Kohustuse jääk	73 333	29 333	0	0	0
Raikküla vald (Danske)	2017	Põhisumma	120 000	120 000	120 000	90 000	0
		Intress	3 524	2 461	1 382	334	0
		Kohustuse jääk	330 000	210 000	90 000	0	0
Juuru (SEB)	2016	Põhisumma	57 169	52 702	0	0	0
		Intress	492	156	0	0	0
		Kohustuse jääk	52 702	0	0	0	0
Swedbank	2019	Põhisumma		330 000	330 000	330 000	330 000
		Intress	5 548	46 584	83 404	73 640	63 875
		Kohustuse jääk	3 300 000	2 970 000	2 640 000	2 310 000	1 980 000
Uus laen 2020-2021		Põhisumma	0	0	0	249 996	249 996
		Intress	0	1 000	21 945	70 582	63 185
		Kohustuse jääk	0	100 000	2 500 000	2 250 004	2 000 008
Uus laen 2022-2023		Põhisumma	0	0	0	0	85 002
		Intress	0	0	0	13 068	40 161
		Kohustuse jääk	0	0	0	1 000 000	1 614 998
sh põhisumma			519 029	877 421	869 903	1 109 034	1 101 174
intress			471 851	791 114	723 745	914 408	898 290
			47 178	86 307	146 158	194 626	202 884
			6 280 671	5 589 557	7 265 812	7 351 404	7 153 114

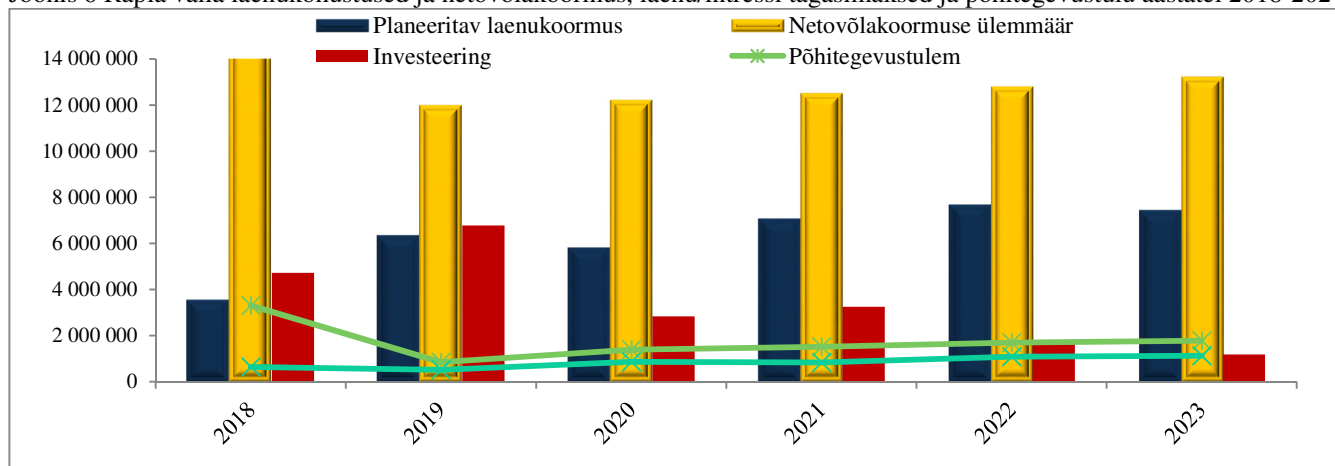
Kaasates täiendavaid laenuvahendeid, tuleb jälgida KOFSi võlakohustuste piirmääradesse jäämist. Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. **Netovõlakoormus** on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustusena arvesse bilansis kajastatud kohustused ja mittekatkestatavad kasutusrendilepingud. Maksimaalset limiiti on võimalik saavutada, kui suurendada põhitegevuse tulemit põhitegevuse tulude suurendamise või põhitegevuse kulude vähendamise, kuid see ei ole eraldi eesmärk: suure netovõlakoormusega on ka intressikulu oluliselt suurem ja järgnevat aastate laenude tagasimaksed, mis vähendab igapäevast tegutsemisvõimekust.

KOFS-i kohaselt arvutatakse netovõlakoormus tekkepõhiste andmete alusel aastavahetuse seisuga.

Tabel 14. Laenukohustused koos mittekatkestatavate rendilepingutega 2018 – 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Juuru kooli digitaristu rendilepingud 2017-2021	30 547	18 432	7 425	0	0	0
Kasutusrent VW 315BRF leping nr 398084	5 645	3 162	638	0	0	0
Kasutusrent Peugeot Traveller Business Premium 897 MRL leping nr.L17108700	16 652	12 313	7 902	3 415	0	0
Dacia Dokker-Vallavalitsus	6 760	4 512	2 259	0	0	0
Citön Berlingo-Vallavalitsus	7 633	5 343	3 053	763	0	0
Ford Transit-Hooldekeskus	25 086	16 950	8 814	678	0	0
Arvutid-Rapla Kesklinna Kool	5 537	1 846	0	0	0	0
Arvutid-Rapla Kesklinna Kool	10 582	6 702	2 822	0	0	0
Arvutid-Raamatukogud	4 858	3 204	1 550	362	0	0
Rendilepingute jääk 31.12	113 300	72 464	34 463	5 218	0	0
Laenude jääk seisuga 31.12.	3 452 522	6 280 671	5 589 557	7 265 812	7 351 404	7 153 114
Laenude ja mittekatkestatavate lepingute jääk kokku aasta lõpus	3 565 822	6 353 135	5 624 020	7 271 030	7 351 404	7 153 114

Joonis 6 Rapla valla laenukohustused ja netovõlakooormus, laenu/intressi tagasimaksud ja põhitegevustulu aastatel 2018-2027

Likviidsete varade eelarveosa

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse alusel kuuluvad likviidsete varade muutuse koosseisu raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute ning võlakirjade saldo muutus. Likviidsete vahendite olemasolu lihtsustab valla rahavoogude planeerimist ning uute laenukohustuste võtmist kuna vähendab netovõlakooormust.

Ülevaade valitseva mõju all olevatest üksustest

KOFS-is sätestatud nõuete kohaselt tuleb strateegias planeerida eelarved ka omavalitsuse sõltuva üksuse kohta. Rapla valla konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtted on SA Rapla Spordirajatised, AS Rapla Vesi ja OÜ Soval Teenused. AS Rapla Vesi ja OÜ Soval Teenused ei ole eeldatavasti strateegiaperioodil sõltuvateks üksusteks. Samas suuremate investeeringute puhul annab volikogu antud asutustele laenugarantii, mis eeldab et vald on järgneval strateegia perioodil teadlik ja arvestab sõltuvate üksuste plaanidega.

SA Rapla Spordirajatised eesmärgiks on sihtasutusele kuuluvate või tema kasutuses või haldamisel olevate spordirajatiste ja muu vara efektiivne majandamine. Sihtasutus sõltub suures osas Rapla valla sihtfinantseerimisest, kuigi teenib ka omatulu. Sihtasutus tegutseb mittetulunduslikult, asutuse põhieesmärgiks ei ole kasumi teenimine.

Rapla Spordirajatised SA on kehtiv koostööleping Akzo Nobel Baltic AS-ga sõlmitud 2010 aasta alguses tähtajaga 10 aastaks (lõpeb 2019 aastaga). Sõlmitud on uus koostööleping ühe aastase tähtajaga, kuid aastase etteteatamisega. Antud leping annab aastas 50 000 EUR reklaamitulu asutusele. Antud koostöölepe lõppemisel planeeritakse:

- Leida uus reklaamipartner, kes oleks valmis hoone nimesponsorina panustama samas mahus
- Reklaamipartneri puudumisel katta antud summa Rapla Vallavalitsuse sihtfinantseerimise suurendamisega mahus 22 000 eurot ning 28 000 eurot teenuse hindade tõusuga ning kulude kokkuhoiuga.

AS Rapla Vesi on Rapla valla tütarettevõtte alates 24. aprillist 2013. AS Rapla Vesi põhitegevusaladeks on tarbijate varustamine joogiveega ning reovee ära juhtimine. Ettevõtte tegevuse peaesmärgiks on pakkuda klientidele joogivee nõuetele vastavat vett. Samuti juhtida ära ning puhastada reovesi, töödelda keskkonnaohtlikud jäägid keskkonnaohutuks ja tagastada need keskkonda. Rapla valla ÜVK arendamise kava lühiajalisest (2016 - 2019) investeeringute osast on tänaseks veel tegemata kaks piirkonda: Alu tee piirkond ja Metsapargi kortermajade piirkond. Mõlemas piirkonnas tuleb rekonstrueerida vee- ja kanalisatsioonitorustikke, kokku ca 4 km. Rekonstrueerimistööde orienteeruvaks maksumuseks on planeeritud 600 tuhat eurot.

Tabel 15. AS Rapla Vesi planeeritud investeeringud

Aasta	Investeering	Maksumus	Omaosalus	Laen	Märkused
2020	Alu tee ja Metsapargi piirkonna vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimine; Hariduse/Jõe/Aasa tänavate veetorustik	600 000	300 000	300 000	Rapla valla ÜVK arendamise kava lühiajalised investeeringud, mis peaksid olema tehtud 2019. aasta lõpuks

Arengukava koostamisel ei olnud teada asjaolu, et võrreldes varasemate perioodidega EL Ühtekuuluvusfondi toetuse saamise tingimused muutuvad oluliselt ning seetõttu arvestati ÜVK arendamise kavas investeeringuid planeerides ka toetusrahadega. Tegelikult vee-ettevõtte ei õnnestunud saada EL Ühtekuuluvusfondi perioodi 2014-2020 toetust ja kavandatud investeeringud viiakse ellu märkimisväärses osas laenuvahenditega. Sellest lähtuvalt on investeeringu teostamine strateegias planeeritud 2020. aastaks ning ettevõtte netovõlakooormus kerkib ettevõtte jaoks lubatust kõrgemaks.

Järgmine suurem investeering on planeeritud arengukavas 2024 - 2025, kuid täpsustatakse vastavalt 2020 uuendatavale Rapla valla ÜVK arendamise kavale 2020-2032. AS Rapla Vesi laenu tagab Rapla vald eelarvevahenditega, sellest tulenevalt järgmise perioodi investeeringud, mis vajavad laenuvahendeid peavad kooskõlastuse saama Rapla valla volikogult. Otsus tagab, et vald arvestab oma strateegias vahendid AS Rapla Vesi järgnevatel perioodidel investeeringuteks.

Tabel 16. Pikaajaliste investeeringutest hetkel kehtivast arendamise kavas veel realiseerimata

1.	4 km veetorustiku rajamist või rekonstrueerimist	0,5 milj eurot
2.	4,5 km kanalisatsioonitorustiku rajamist või rekonstrueerimist	0,7 milj eurot
3.	Rapla linna reoveepuhasti rekonstrueerimine/täiendamine elektripaigaldiste ja fosfori ärastuse osas	0,5 milj eurot
4.	Valtu reoveepuhasti utiliseerimine ja reovee juhtimine Raplasse	0,2 milj eurot
5.	Teiste külade investeeringud, kus varad kuuluvad Matsalu Veevärk AS-le	

Tabel 17. AS Rapla Vesi eelarvestrateegia aastatel 2018 – 2023

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku (+)	678 256	719 976	719 858	719 858	719 858	784 229
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	30 741	34 476	37 063	37 063	37 064	40 770
Põhitegevuse kulud kokku (+)	509 068	543 457	536 994	548 656	560 844	573 965
Põhitegevustulem	169 188	176 519	182 864	171 203	159 014	210 264
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-42 742	-45 587	-629 463	-48 448	-47 413	-46 373
Põhivara soetus (-)	-37 147	-40 600	-620 000	-40 000	-40 000	-40 000
Finantskulud (-)	-5 595	-4 987	-9 463	-8 448	-7 413	-6 373
Eelarve tulem	126 446	130 933	-446 598	122 755	111 602	163 891
Finantseerimistegevus (-/+)	-73 207	-78 322	221 202	-87 199	-87 694	-88 193
Kohustuste võtmine (+)			300 000			
Kohustuste tasumine (-)	-73 207	-78 322	-78 798	-87 199	-87 694	-88 193
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	53 239	52 611	-225 396	35 556	23 908	75 698
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	1 040	-28 522				
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	307 962	332 051	106 654	142 210	166 118	241 815
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	573 093	494 771	715 973	628 774	541 080	452 887
sh laenukohustused pangale	528 893	472 671	715 973	628 774	541 080	452 887
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	44 200	22 100	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	265 131	162 720	609 319	486 564	374 962	211 072
Netovõlakoormus (%)	39,1%	22,6%	84,6%	67,6%	52,1%	26,9%

OÜ Soval Teenus peamiseks tegevusalaks on Järlepa külas elanikele, lasteaiale ja haridus-kultuurikeskusele ning Juuru alevikus koolile, rahvamajale, hooldekodule ja lasteaiale soojusenergia tootmine ning lisaks vee- ja kanalisatsiooniteenuste tagamine Järlepa külas, Juuru alevikus ja Maidla külas.

Tabel 18. OÜ Soval Teenus eelarvestrateegia aastatel 2018 – 2023

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku (+)	164 473	166 118	167 779	169 457	171 151	172 863
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	64 453	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	138 969	140 359	141 762	143 038	144 325	145 624
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	6 586	6 590	6 590	6 590	6 590	6 590
Põhitegevustulem	25 504	25 759	26 017	26 419	26 826	27 238
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-4 381	-4 381	-4 400	-4 400	-4 500	-4 500
Eelarve tulem	21 123	21 378	21 617	22 019	22 326	22 738
Finantseerimistegevus (-/+)	-23 064	-23 064	-23 064	-23 064	-23 064	-23 064
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 941	-1 686	-1 447	-1 045	-738	-326
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	5 252	3 566	2 119	1 073	335	9
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	322 630	299 566	276 502	253 438	230 374	207 310
Netovõlakoormus (eurodes)	317 378	296 000	274 383	252 365	230 039	207 301
Netovõlakoormus (%)	193,0%	178,2%	163,5%	148,9%	134,4%	119,9%

Finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmine ja konsolideeritud näitajad

Kohaliku omavalitsuse finantsdistsipliini tagamise eesmärk on riskide ja finantsraskuste tekke ohu maandamine, et ülejõu käiv pikaajaline võlakoormus ja tulude alalaekumine ei tekitaks teenuste kättesaadavuse halvenemist.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- Kinni pidamine nõuetest põhitegevuse tulemile
- Kinni pidamine netovõlakoormuse ülemmäärast

Eelarvestrateegia perioodiks planeeritud põhitegevuse tuleml ja netovõlakoormus vastavad KOFs-i normatiividele.

Nende näitajate alusel otsustatakse KOV-i finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmine võib kaasa tuua sanktsioonid. KOFs näeb ette finantsdistsipliini tagamise meetmed kogu kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele. Kohaliku omavalitsuse arvestusüksuseks on kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuvaks üksuseks loetakse raamatupidamise seaduse mõistes üksust, mis on kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all; saab kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalikult-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Kokkuvõte

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on omavalitsuse jätkusuutliku finantspoliitika tagamine: positiivne eelarvetuleml, laenude teenindamise ja investeerimisvõimekuse ja reservide olemasolu. Planeerimise eesmärgiks on tagada eelarveprotsessi stabiilsus, vahendite sihipärane ja efektiivne kasutamine. Raskemini prognoositavad on kaks olulist tululiiki – üksikisiku tulumaksu ja riigi tasandusfond. Tulumaks moodustab ca 60% Rapla valla põhitegevuse tuludes. Tulumaksu laekumise 1% suurune muutus eelarve strateegias tähendab ligikaudu 1% palgavahendite muutust.

KULUDE struktuur ei ole viimastel aastatel muutunud, muutunud ei ole ka valdkondades kulude jaotus. Elanikkond väheneb ja vananeb, valla finantseerimisvõimekus väheneb ja tulude tõus kulub tänase struktuuri ülalpidamiseks. Paremaks toimetulekuks tuleb kas tehtavad kulud vastavalt teenuse kasutajaskonnale üle vaadata või saada edaspidiseks arenguks riigilt lisavahendeid (omavalitsuste rahastamismudeli muutust).

Eelarvestrateegia koondd tabelid Rahandusministeeriumile esitatavatel vormidel

Tabel 19 Rapla Vallavalitsuse arvestusüksuse 2018-2023 eelarvestrateegia KOFs-i kohases eelarvestruktuuris

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku	19 769 817	19 991 935	20 372 841	20 855 329	21 340 111	22 035 894
Maksutulud	11 331 341	11 992 647	12 534 306	13 064 680	13 655 490	14 274 010
sh tulumaks	10 863 931	11 524 647	12 066 306	12 596 680	13 187 490	13 806 010
sh maamaks	467 411	468 000	468 000	468 000	468 000	468 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 658 262	1 629 235	1 602 493	1 618 198	1 676 415	1 737 064
Saadavad toetused tegevuskuludeks	6 664 894	6 258 053	6 124 042	6 059 951	5 895 196	5 911 290
sh tasandusfond	593 789	665 616	733 620	769 134	825 725	828 869
sh toetusfond	5 506 851	5 103 360	5 113 360	5 122 867	4 898 522	4 908 413
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	564 254	489 077	277 062	167 950	170 949	174 008
Muud tegevustulud	115 319	112 000	112 000	112 500	113 010	113 530
Põhitegevuse kulud kokku	16 463 422	19 148 377	18 984 943	19 334 133	19 639 191	20 257 581
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 191 180	1 454 242	1 488 285	1 512 497	1 495 629	1 520 841
Muud tegevuskulud	15 272 242	17 694 135	17 496 658	17 821 636	18 143 562	18 736 740
sh personalikulud	10 642 609	11 978 331	11 815 130	12 067 954	12 240 713	12 678 091
sh majandamiskulud	4 005 475	5 519 600	5 477 800	5 545 129	5 689 448	5 838 290
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	69 687	40 836	38 001	29 245	5 218	
sh muud kulud	624 158	196 204	203 728	208 553	213 401	220 359
Põhitegevuse tuleml	3 306 395	843 558	1 387 898	1 521 196	1 700 920	1 778 313
Investeeringitegevus kokku	-2 730 019	-4 470 117	-2 306 147	-3 025 998	-1 869 526	-1 380 484
Põhivara müük (+)	34 472	65 500	164 000	165 000	0	10 000
Põhivara soetus (-)	-4 671 736	-6 968 176	-2 680 900	-3 256 000	-1 760 000	-1 187 700
sh projektide omaosalus	-2 682 867	-4 489 439	-2 384 840	-3 044 940	-1 675 000	-1 187 700
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 988 869	2 478 737	296 060	211 060	85 000	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-49 124	0	0	0	0	0

Finantstulud (+)	884	1 000	1 000	100	100	100
Finantskulud (-)	-33 384	-47 178	-86 307	-146 158	-194 626	-202 884
Eelarve tulem	576 376	-3 626 559	-918 249	-1 504 802	-168 606	397 829
Finantseerimistegevus	-568 724	2 828 149	-691 114	1 676 255	85 592	-198 290
Kohustuste võtmine (+)	0	3 300 000	100 000	2 400 000	1 000 000	700 000
Kohustuste tasumine (-)	-568 724	-471 851	-791 114	-723 745	-914 408	-898 290
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	2 421 056	-798 410	-1 609 363	171 453	-83 014	199 539
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	2 413 403	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 421 056	1 622 646	13 283	184 736	101 722	301 261
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 565 821	6 353 134	5 624 019	7 271 029	7 351 403	7 153 113
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550)	113 300	72 464	34 463	5 218		
Netovõlakoormus (eurodes)	1 144 766	4 730 489	5 610 737	7 086 294	7 249 682	6 851 853
Netovõlakoormus (%)	5,8%	23,7%	27,5%	34,0%	34,0%	31,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	19 769 817	11 995 161	12 223 705	12 513 197	12 804 067	13 221 536
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	18 625 051	7 264 672	6 612 968	5 426 904	5 554 385	6 369 684

Tabel 20. SA Rapla Spordirajatised eelarvestrateegia aastatel 2018 - 2023

	2018 tegelik	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Sõltuvad üksused KOKKU						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	351 994	323 780	328 000	332 000	320 000	323 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	158 185	123 200	123 200	123 200	123 200	123 200
Põhitegevuse kulud kokku (+)	307 330	302 030	302 000	310 000	316 000	320 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	4 961	5 528	5 700	5 700	5 800	5 900
Põhitegevustulem	44 664	21 750	26 000	22 000	4 000	3 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	0	-97 000	-56 600	-27 600	0	0
Eelarve tulem	44 664	-75 250	-30 600	-5 600	4 000	3 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	37 186	-75 250	-30 600	-5 600	4 000	3 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	-7 478	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	147 131	71 881	41 281	35 681	39 681	42 681
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tabel 20. Rapla valla arvestusüksuse eelarvestrateegia aastatel 2018 – 2023 (konsolideeritud)

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 kava	2021 kava	2022 kava	2023 kava
Põhitegevuse tulud kokku	19 958 665	20 186 987	20 571 941	21 058 429	21 531 111	22 229 794
Põhitegevuse kulud kokku	16 607 606	19 321 679	19 158 043	19 515 233	19 826 191	20 448 481
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	69 687	40 836	38 001	29 245	5 218	0
Põhitegevustulem	3 351 059	865 308	1 413 898	1 543 196	1 704 920	1 781 313
Investeeringustegevus kokku	-2 730 019	-4 567 117	-2 362 747	-3 053 598	-1 869 526	-1 380 484
Eelarve tulem	621 040	-3 701 809	-948 849	-1 510 402	-164 606	400 829
Finantseerimistegevus	-568 724	2 828 149	-691 114	1 676 255	85 592	-198 290
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	2 458 242	-873 659	-1 639 963	165 853	-79 014	202 539
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	2 405 925	1	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 568 187	1 694 527	54 564	220 417	141 403	343 942
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 565 821	6 353 134	5 624 019	7 271 029	7 351 403	7 153 113
Netovõlakoormus (eurodes)	997 635	4 658 608	5 569 456	7 050 613	7 210 001	6 809 172
Netovõlakoormus (%)	5,0%	23,1%	27,1%	33,5%	33,5%	30,6%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	19 958 665	12 112 192	12 343 165	12 635 057	12 918 667	13 337 876
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	18 961 030	7 453 585	6 773 709	5 584 445	5 708 666	6 528 705